

«Վիլայեթի նիզամնամէսինն սէքսէն բինձի պէնտի ահբեամընձա, մէրքէզե իլայեթտէ հէր սէնէ իճթիմար մուգարէր օլան մէճիսի ումուփտէ միւզաքէրէ լունապիլէճէք օլան գազա իսթիտանաէլէրինի համիլ օլարագ փէլմէնիգ, մէմ ունիլէթի ագիմէեի մուճիպ օլաու»:

Փ Բ Կ Ի Զ

« Ինքնիշխան պետություններն են հայկյե իհ. սան պուրուլան միւսաւտեհե նեզարեն, մեծիւս ազալարը, քենտիւրինի ինքնիշխան իւլեհեն հայկինին էմին վե միւթեմեուլե. ըի օլուուգլարընտան, քենտի մեմուրիւ. եթէրինի սատաղաթ վե համիյեթ ու զայրեթ իւզոն իմրա իթտիքտեն պաշգա, միլեթ վե վաթանընա վեֆաքեարանե. խըտմեթ իտեմէքլեւի տախի գաւիեն մե. էմուլ օլունմագտա տըր:

« Էթենտիլեր, սիզ էհայկինին ինքի. խապըլա վիւճուհ վե էչրաֆը էհայի. տեն օլուուգլարընտան, նիզամնամենին 27, 28, 29 վե 30 ունճու պենտիւրի ահ. քեամընճա, էմրի զիրաւթ վե թիճա. ըթիւն թեվեւսիւ վե ճեսամեթինէ միւ. թեւալիզ օլան էսպապը թեւսիլ իլե պե. րապէր, թուրուգ վե մեպիրին թանգի. մի, վե պոււնուհ կիպի ումուհ էհայիյե. ֆայիտիլ օլան մեվատտ հագգընտա միւ. թալեւթը միւսթահսեննիզին, միւտ. տեթի մուայեհեն զարֆընտա մագպա. թալարա պեհան վե իֆատեսինէ հիւմ. մեթ իլեմենիզ էմէլի էլլեպտեն տիր:

« Իշ պու թենսիգաթարա (նիգա. մաթ) քեաֆթեթեն Սալթանաթը սե. նիյե թեպալարընըն հուգուգլարը թեէմինի, վե միւք ու միլեթին սեատե. թի հալ վե իսթիրահաթը էսպապընըն իսթիհսայընա էգ ճան ու տիլ արգուքեշ պուլունտուղուսու ալենեն իզհար ի. տերիմ:

— . . . Միւէլլիֆ.

Արվազ 11 մայիս 1867.

Ապրիլ 22 տե պուրահա վաթը օլուպ, պիր իքի ալ գալմագ նիեթթինտէիմ:

Սամսուն մեթթեպինի իւշ պուլուգ սենէ մուգատտեմ կեօրտիկիւմտեն տահա զիեա. տե թեէսիւֆ իտեհէք պիր հալտե տիր: Պոււնտա սեպէպ սայիր մեմէքթլերտե կեօրիւկէլտիկի միսիլու, պուրատտա պիր գաշ էսկի գաֆալըլարըն քիմսէյե սիւալ իթ. մեթթիզին իսթետիյի կիպի ալուպ սաթմագ. տա վե իլմտեն պի խապէր օլմալարը տըր: Պու թարգ մուզիրը քիմէսենլեր ինզըրազ պուլամագլար, գաշ քի ինսանիյեթ ու մե. տենիյեթէ աշինա օլմանա վե եալընըզ քենտի նեֆա ու պոզազլարընը տիւչիւնէն տուալնորդար վե վարդապետէր պիլ ճե. հալէ հիւքմ իթմէքտե տիրլեր: Թալիմ ու թերպիյե տենիլեն չէյին իսմի վար ճիսմի եօգ տուր: Ալլաշըն ինայեթի եթիւսին:

Միւլազ ճիւլարընտա չէրքեսլեր չօգ ֆե. նալըզլար իթմէքտե, էվլերի վե եօլնուլարը օօյմագտա, ֆազաթ տերտէսթ օլունտուգ. լարընտա պիւա միւհագաթ գալմագտա տըրլար Էհալի կիւն պե կիւն սեֆալեթէ վե ֆագըր. լըղա տիւչար օլմագտա տըր:

— . . . Միւէլլիֆ պէն ազ եազտըմ, սիզ չօգ անլայըն, սայիր տեֆա պու խուսուս իւզէրինէ պիրազ թաֆսիլիճէ եազմանա մեհպուր օլմագտա տըր:

Պիր գաշ կիւն զարֆընտա տիրեթթօր էթենտի հիմմեթիյե խասթախանէմիգ. ճէ իճրայե կէլեն իսլահաթ:

1. Տեսուչուգ վե ամգարճըլըգ մե. մուրիյեթլերինէ մեմուրլար թայեին ի. տիրտիքտեն պաշգա, պիրտե թեմիզիք մեմուրիյեթի իհտաս իտիլիշ տիր:

2. Տայիրէլերտե ինքիեարար, խաս. թալար վե տիվանէլեր գարմագարընըգ պուլունմագտա իքեն, այրը այրը մահէլ. լերէ իգամէ իթտիրիմիշէր տիր:

3. Էրքեքլերտեն վե գատընլարտան, մահէլի մեզպուրտան սերպէսթ պըրա. գըլմագ իսթէյենլերէ րուխսաթ վերիւ. մէյե պաշանըմը տըր:

4. Կիւնտիւզլերի տիշարտա կեզիպ տուալտըգտան վե բարա գազանտըգտան սօնրա, կիտիպ օրատա եաթըպ գալգան. լար թարտ օլունմուչլար տըր:

5. Չօճուգլարա վե պիշարեկեանէ սա. պահայըն, գահվե ալթը, վե էօյլեն վե ախշամ թաամլարը մըգտարը քիֆայետե վերիլմէյե պաշատըգտան պաշգա, խաս. թալարա տախի խաս էթմէք վերիլմէյե պաշանըմը տըր:

6. Մեթթեպ չօճուգլարընճա գու. հուրա կէլմէքտե օլան առապ ու թեր. պիյեհէ մուղայիր հարեթթլերին էօնիւ ալընմագ գըմընտա լազըմ կէլեն թետա. պիրէ միւսարաթ օլունմուչ տուր:

7. Կիճէլերի սատթ պիրտեն սօնրա, հէր քէսին քենտի տայիրէսինտե պուլուն. մասը, վե սապահա գատար նեօպէթ իլե իւշ նեֆեր պեքթիլեր կեզտիրիլմէսի թեն. պիհ վե թերթիպ իտիլիշ տիր:

8. Եանիլըն գազասընա գարըն իհթի. եաթեն գօվալարա սու հագըր պուլուն. տուրուլմասը թերթիպ օլունմուչ տուր:

9. Անառակ սըլֆաթըլա օրաեա կեօն. տերիլենլեր իչին տախի, պիր մահէլի մախսուս թախսիս գըլընմը տըր:

10. Սն տեօրթ կիւնիւք պիր եթմէք գայիմե եախօտ թերթիպի, գալեմե ալը. նըպ վե իճապ իտենլերէ թենպիհ իտիւ. միշ տիր:

11. Պազը մահէլերի աշար պիր գաշ քիչի եանընտա պիրէր իքիչէր անախթար պուլունտուլու անլաշըլտըղընտան, պու. նիզամըզլըղըն էօնիւ ալընմը տըր:

12. Ֆենա էրգագ սաթըն ալընըպ կեօնտերիլտիկինտե, անիտե կերի կեօն. տերիլմէյե պաշամը տըր:

13. Վազիթէսինի թանըմանա վե իճ. րա իթմէյեն խըտմեթթիլեր իչին, պիրէր ճէգա թերթիպ օլունմուչ տուր:

14. Հէր կիւն վուգու պուլան վագա. լարըն գայա ու իշարը իչին, պիր ժուր. նալ տեֆթերի իհտաս իտիլիշ տիր:

15. Օրատա պուլունան վե գուտը. թի օլան թերգի, տիւլկեր, համամաճը վե

սայիրէյե, քենտի սանաթլարընճա իչէր կեօթերիլիշ տիր:

16. Իչէրտե պուլունան քեսանըն սա. երսընա հէր կիւն տիգգաթ օլունտուգ. տան սօնրա, եթմէք բիշիրթտիրիկիպ վե էթմէք ալընմանա պաշամը տըր:

17. Եիւզ էլլե ղուրուչտան զիեատե մաաշ ալանլարըն, չամաշըլարընը վե թիւթիւն թեմպէքիլերինի քենտի փա. րալարըլա ալմալարը, ֆագաթ չամաշը. լարընը օրատա երգատապիլմէլերի թեն. պիհ իտիլիշ տիր:

18. Մեթթեպէ կիտեն չօճուգլարըն էսկի էլպիսէլերի զայպ օլմագտա օլմա. ղին, նիզամ իւզոն հըֆգ իտիլմէսինէ տա. յիր թենպիհլեր իտիլիշ տիր:

19. Քեաֆթէյի մեմուրինէ քենտի մեմուրիյեթլերի հագգընտա թալեմաթ. լար վերիլմիշ տիր:

20. Թիմարխանէ էօնիւտեքի թար. լատա պուլունան օթլար սեօթտիւրիւ. իւպ վե էթրաֆընա բարմագլըգ չէքտի. րիլերէք, տիվանէլերին կեզինիպ իլլենմէ. սինէ թախսիս գըլընմագ տըր:

21. Տիվանէլեր իչին տամա, թալու. վե պազը չալըլար ալընմասը թենպիհ օ. լունմուչ տուր:

22. Քեաֆթէյի գապլար գալալաթ. տըրըլտըգտան պաշգա, էօթետե պերու. տե հէր նեքի վար իսէ հըֆգ իտիլմէյե պաշամը տըր:

Պուլարը ղազէթաեա եազմագտան միւրատըմըգ, պիւլիւք պիր չէյլեր օլ. մուչ տուր կիպի էօյիւնմէք օլմանըպ, իլա չիմտիյե գատար պուլարըն հիչ պի. րիսինին պուլունմատըղըն անլաթ մագտան իպարեթ տիր:

— Պու հաֆթա ֆրիկիտե հարեմ տայիրէսինտե պուլունան գատընլար վե գըզլար, օրանըն չիմտիքի քահանասը օ. լան տէր վրթանէս հայրը րուհանի պիր խուսուս իչին չաղըրտըզլարընտա, պիւ միւնասեպէ, կէլեն բագար կիւնիւ եօլ վերիլեն տնտեսուհինին իտարեճէտե գու. հուրա կէլեն թագսիրաթ վե վապիֆէ. սինէ գարըն իլլեմիշ օլուուգու սույի հա. րաքեաթը հագգընտա օլ գատար չէյլեր սեօյլեմիշէր, վե թեչէք քի իթմիշէր տիր քի, գալեմե ալարագ Տնօրեն էթենտիյե արգ ու իֆատէյե մեհպուր օլմուչ, վե պուլունան իւզէրինէ Տնօրեն Տեսուչ վե սայիր պիր գաշ նեֆեր զեվթ կիտիպ պիրէր պիրէր սիւալ իթմիշէր, վե իմգա. լարըլա թաստիգ իթտիրտիքտեն օօնրա իմգալաթմըլար, վե քենտիլեր տախի թագրիրէրինի պիլ իմգա թաստիգ իլլե. միշէր տիր:

Միւմայիլէյե տեր հայր մեզքիւր լա. յիհայը, քենճէմպիհ կիւնիւ կեթիրիպ հոգաբարձութիւն մեճիսինէ թագտիմ իթմիշ, վե քեմալի թեէսսիւֆինի մու.

ճիշդ օլոսուչ տուր . վէ գանն իտէրիզ չու
խուսուս սրբազան Պատրիարք հայր հաղ-
րէթիւրինն տախի արդ ու պէեան գըլըն .
մըշ իսէտէ , չիմտիքի հալ տէրձ ու իւս-
նընտան սարժը նազար իտէրիզ :

Մէղքիւր լայիհա սանտրգտա հըՖզ
իտիւմէք իւզոն , Գանձապետ էՖէնտիյէ
թէսիւմ օլուսմուչ տուր :

— Ղազէթամըզտա բէք չօգ հարՖ ,
վէ էքսիքսիզ տախի լուղէթ Եանյուլըզ .
լարը վուգու պուլմագտա օլուպ , վէ վագ .
թիւիզ միւսաատէ իթմէտիկինտէն սար-
Ֆը նազար իթմէքտէ իսէքտէ , պու կիւն
կէօզիւմիւզէ թէստիւիՖ իտէն 369 Նիւ .
մէրօլու նիւսիտէտէ , իմուխապէրէ տայիւր
Պաշտօնական ծանուցումտան էվէլ պու-
լունան ճիւմէտէքի Եանյուլը թասհիհ ի-
տէրիզ , չէօյէ քի , « զաթէն քիՖայէթ
իթմէմէքտէ իքէն » տէնիյէճէք Եէլուտէ ,
« իթմէքտէ իքէն » տէնիւմիշ տիր :

— Կէչէն ճիւմա իրթէսի կիւնիւ իլան
իթտիկիմիզ , Եանի ղայպ օլմուչտա պու-
լունմուչ օլան սէնէտաթ վէ թուհրիւրա-
թը սայիւրէյի պուլան քէս , թարաՖըմըզա
օլ կիւն կէթիւրիպ թէսիւմ իթմիշ , վատ
օլունան իքի լիւրա պախիշ վէլիւմիշ , վէ
էմանէթտէ սահիպինէ կէօնտէրիւմիշ տիր :

— Պէշ-օլու պահսըմըզլու մապատի-
նի . Եէրիմիզ միւսաատէ իթմէտիկինտէն ,
բազար իրթէսի նիւսիտէսինէ թէրք իթ-
միշիք տիր :

Մ... 371

Բայց այսչափ չէ միայն . իրենք յետին
աղքատութեան պատճառով ոչ միայն նա-
խապատրաստ էին , այլ հիւանդութեան տա-
րափոխիկ ըլլալուն , հետեւապէս պէտք ե-
ղած զգուշութիւնները ընելու վրայ աննա-
թեթեւ գաղափար չունէին . քանզի իրենք
բուական անձինք այն կերպով մահուան գոհ
տալիւնէն ետեւ , երբոր առաջին անգամ հոն
գացի , տեսայ որ ամէն տան մէջ որ հի-
ւանդութիւն կար , հոն հիւանդները ու ա-
ռողջները ամէնքը մէկ սենեակի մէջ , ու
մինչեւ անգամ մէկ անկողինի մէջ ալ պառ-
կած էին առանց խորութեան :

Ասով ալ տակաւին չլինար բանը , ուրիշ
չորիք մըն ալ նկատեցի իրենց մէջ որ չեմ
կրնար լուի . ձշմարիտ է թէ՛ գեղջկական
կեանքը աւելի ներդաշնակ է մարդկային
բնութեան , անանկ որ գիւղական կեանք
անցընողները աւելի առողջ եւ զօրաւոր կըլ-
լան բնականապէս քան թէ քաղաքի մէջ
փափկութեամբ ապրողները . Կրնայ ըսուի
թէ՛ փափկատուն քաղաքացիները երբոր մէկ
կողմանէ համադամ կերակուրներով կը սը-
նանին , եւ տեսակ տեսակ ոգեղէն ըմպե-
լիքներով իրենց ստամոքսը կը զուարճացը-
նեն , տակաւին միւս կողմանէ ալ իրենց ու-
քերը հազիւ կը կարեն դեղավաճառաց խա-
նութենէն , եւ քօանին ալ գրեթէ ծակե-
լու կը մօտենայ բժիշկներու վիզիթա տալու
համար , որպէս զի իրենց անմարտողութեանը

համար դարմա՛ ընէ իրենց . քանի որ զի
ղացին թէառանքաւ ապականեալ օդին տե-
ղը դաշտերուն մաքուր օդը կը չնչէ , եւ օ-
դին տեղը պարզ ջուր կը խմէ . սակայն եր-
կուքն ալ իրենց սովորութիւնները ունին ,
ինտոր սխալմունքներն ալ . Քաղաքացին ,
չիտակը խօսելով կրնայ ըսուի թէ՛ բժիշկը
իր կեանքին նեցուկը ըրած է , այնքան գօն-
սօլթօ ըրած է բժիշկին հետ ու այնքան դե-
ղեր գործածած , որ շատ աղէկ սորված է
բժիշկին պատուէրին հնազանդիլ եւ ճիշդ ա-
նոր հրամանին համեմատ չարժիլ իր անձին
պահպանութեանը համար . Հետեւապէս իր
ըրած զգուշութիւններով կրնայ չուսով իր
առողջութիւնը ձեռք ձգել , երբոր ծանր հի-
ւանդութենէ մը ոտքի վրայ ելած է . Այս
մասին շատ դժուար է գեղացիի մը հետ
վարուիլ , եւ զանկայ ապառնի չարքներու
դէմ զգուշացնել . Ինքը իր կեանքին մէջ
սովորութիւն չունի դեղ գործածելու . ա-
նոր համար սորված ալ չէ թէ փոխեցու-
ցիչ դեղ մը ինտոր կը ներգործէ :

Ասոր համար էր որ երկու անգամ իրար
անցած , բոկոտն զիս կանչելու հկան ըսի-
լով թէ՛ « չուսով հասիր , տղան բան մը կըլ-
լայ կոր , տղաս կը մեռնի կոր » , որն որ ու-
րիշ բան մը չէր , բայց միայն փոխեցու-
ցիչ դեղին վաղանցիկ ներգործութիւնը .
Գիւղացի մը շատ դժուար է իր անկողինին
կամ իր տանը մէջ պահել գոնէ մէկ երկու
օր , երբ որ ինքզինքը քիշ մը աղէկցած կը
տեսնէ . Քանիհն՛րը քիշ մը աղէկի դառնա-
լուն պէս առանց հարցընելու ելած արտը
գացած էին գործելու , կամ քովի գիւղը գա-
ցած էին , եւ կամ լեռը ելած էին մատաղ
ընելու համար , որոնք նորէն եկան ու ան-
կողինի ծառայեցին , Բժշկական խրատները
շատ արժէք չունին իրենց առջեւ , անոր
համար երբոր ասանկ հիւանդութիւններ կը-
րելու ըլլան , քաղաքացուցմէ աւելի միաս
կը կրեն :

Մէկ ուրիշ չարիքն ալ պէտք եղած բա-
նէրը ատենին չգտնուիլն էր : Օրինակի հա-
մար երբոր սաստիկ տաքութիւն ունէին ,
մեծ հարկաւորութիւն կար ձիւն գտնելու ,
որն որ շատ դժուարութեամբ քիշ մը զըտ-
նելէն ետքը , երբոր ալ ճարս հատաւ գե-
տնէն գորտ բռնել տուի ճակատին ձեռ-
քերին , եւ ոտքերին կապել տալու , որպէս
զի չափով մը կարող ըլլամ տաքութեան առ-
ջեւն առնելու . Նմանապէս հիւանդութենէն
ելլելէն ետքը հարկաւոր էր գօրացուցիչ եւ
դիւրամարս կերակուրներու : Բայց ո՛ւր պի-
տի գտնեն խեղճ մարդիկը այն պէտք եղած
բանները : Մինչեւ անգամ քիշ մը բրինձ առ-
նելու համար ստակ չունին իրենց հիւանդ-
ներուն ապուր եփելու համար : Յիրաւի խըղ-
ճալի ժողովուրդ են եւ մարդկային կարեկ-
ցութեան արդեամբ արժանի :

Արդ՝ հոն հասնելէս ետքը առաջին գոր-
ծըս եղաւ իրենց մէջ « գարանթին » մը հաս-
տատել , պատուիրելով որ մէկգմէկու տուն
չերթան հիւանդ տեսնելու , որն որ կընեն ,
ոչ այնչափ բարեարտութենէն չարժեալ , այլ
մեղադրուելէ վախճալուն համար :

3 . Պատուիրեցի որ ամէն տուններու մէջ

ը հիւանդ կար , առողջները հիւանդներէն
բոլորովին զատուին , եւ ան անդամները՝ ո՛ր
հիւանդը նայելու գործ մը չունին , երբէք
չմտնեն անոր սենեակը :

5 . Եւ հետեւապէս հետս ունեցած դէ-
գերովս ջանացի ամէն մէկ հիւանդին իրեն
պէտք եղած դեղերը տալ . եւ յետոյ առ-
տու իրիկուն կանոնաւոր այցելութեան պը-
տրտիլ պարագայից բերմունքին համեմատ :
Աս զգուշութիւնները ձեռքէս եկածին չափ
ընելով ու պէտք եղած դեղօրէական դար-
մանները ընելով , քիչ օրերու մէջ տիրոջը
անհուն ողորմութիւնովը հիւանդաց ցուցա-
կին մէջ նոր հիւանդներու անուանները մըտ-
ցընելը դադարեցաւ , եւ արդէն հիւանդա-
ցողներն ալ սկսեցին օր ըստ օրէ աղէկի
դառնալ : Իմ հոն երթալէս առաջ քսան հո-
գիններու չափ մեռեր էին , բայց երբ որ գա-
ցի ու հիւանդութիւնը տարածուելուն առ-
ջեւը առնելու ջանացի , 58 անձանց մէջէն
որոնք աս հիւանդութիւնովը բռնուած էին ,
միայն 2 տարիքը առած կնիկներ իրենց
մահկանացու ընթացքը կատարեցին , մէկը
Եալագ տէրէի մէջ , իսկ միւսը՝ ԻՄէրտէկէօզ-
բուր հոն կեցած օրերս եղան 15 օր , ու
անկէ ելլելու ատենս աս հիւանդներէն շա-
տերը ոտքի վրայ ելած էին , ու քիչերը դեռ
պառկած թէեւ վախը անցուցած : Կը յու-
սանք որ ամենաբարին մնացածներուն կա-
տարեալ առողջութիւն պիտի տայ , եւ ա-
սանկով աս մեծ չարիքը բոլորովին պիտի
խափանի այս խեղճ ժողովուրդին մէջէն , ո-
րոնք իրենց խղճալի աղքատութեանց մէջ
տառապեցան բուն իսկ գործելու ամենահար-
կաւոր ժամանակն ալ ըլլալով :

Իմ կողմանէս իմ խորին յարգանքս եւ
շնորհակալութիւնս մատուցանելէն ետքը բա-
րեսիրական ընկերութեան արգոյ անդամնե-
րուն , գիւղացուց կողմանէ ալ նոյն խորին
ակնածութիւնը եւ շնորհակալու զգացմուն-
քը կը յայտնեմ նոյն ընկերութեանը , եւ ա-
մէն այն պատուական անձինքներուն ինչ
ազգէ եղած որ ըլլան անոնք , որոնք կա-
րեկցաբար օգնութիւն խրկեցին ու տակա-
ւին կը խրկեն այն ամէն կարօտեցող թէ հա-
ցի համար եւ թէ առողջութեան :

Կը մաղթեմ որ տէրը օրհնէ եւ ընդունէ
այն ամէն ջանքերը՝ որոնց համար շնորհա-
կալութիւն կը բղխեն գեղջկական սրտերէ :

Ողջ կեցէք , կը մնամ ձերդ խոնարհաբար
1867 մայիս 28 ի Նիկոմիդիա
ՏՕԳԹՈՐ ԵՂԻԱ ՆԵՐԿԱՐԱՐԵԱՆ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԵՆԷ

Թունուս պէյի վէ Ապուրէլ Գատեր
եագընտա փարիստէ պէքլէնմէքտէ տիրէր :

— Մագսիմիլիէնին հալի , Ավսթրիա
իմբերատօր Փամիլեասընա պիւլիւքքէ-
տէր վիւմէքտէ օլտուղունտան , միւշա-
րիւլէյճ սապըզ իմբերատօրունուն Եօմ-
րիւնէ իսալէ կէլմէյէճէկի իւզէրինն սաղ
պիր խապէր ալընմատըզտան սօնրա , փա-
րիսէ ապիմէթլէրի մէճհուլ տուր . չիւնքի
քէնտի Փամիլեալարընտան պիրիսի Էօ-

յիւմ թէ հիւքէլէրինտէ պուլունտուգճա , քէնտիլէրին քարիստէ էյլէնճէեէ մէշղուլ օլմալարը գալպլէրինէ զայեթ աղոր կէլէ. ճէկինտէ շիւբհէ եօգ տուր :

Պէլճիգա գրալ վէ գրալիւսը հազալ յաթը տախի , քարիստէ պիր գալ կիւն տահա զիւնտէ արամ իտէճէլէր իքէն , պուլ խուսուս իւզէրինէ քէտէրլէնէրէք , (շիւնքի Մագսիմիլիէն անլէրին տախի ագալապարնտան տըր) վէ իմէրաթօր Նաբօլէօնուն ըէճալէրինէ էօզը պէեան իտէրէք , գարար վէրտիքլէրի վագրթտան էվ վէլ կէրի տէօնմիւլէր տիր :

Նապը քի մալիւմ տիր , շիմտի Մագսիմիլիէնին մուհաքէմէսինէ պիր տիւնալը հարպտէ պագըլըպ հիւքմ օլունաճագ իւտէտէ , Սմէրիգա հիւքիւմէթի թարաֆընտան միւտախէլէ օլունմուշ օլունղունտան , Ժուարէզ մէզքիւր հիւքիւմէթէ գարը , եինէ Մագսիմիլիէնի էօլտիւրթմէլէ ճէսարէթ իտէմէզ տէյի մէմուլ օլունտուր :

ՆԵՎԻՅԷ

Նիւ-Եօրղուն Հօմ-ճուրնալ նամ զալէթաթընտա օգուլնտուղունա նէգարէն , Հայշըրչարտա (ինկիլթէրրա վէ Սմէրիգա բարասլարընըն հիւքմիւնէ պիւտտէ էհէմիլիէթ վէրէն պիր թարաք թիլիստ տիր) գաղընլար պիր նէվի գաբագըլ տուա քիթապը իսթիմալ իլճմէլէ պաշլամըշլար տըր , շէօլէ քի գաբաղընըն պիրիսի այնա օլունպ , պիր թարաֆտան տուալարընը օգուլնտուղարը հալտէ , տիկէր թարաֆտան տախի սաշլարընը տիւզէլթմէքտէ , վէ շարգալարընա տիւզէն վիրմէքտէ իմիլէր :

— Ապրիլ 29 թարիխի Պօմպէտէն կէլէն թէլէկրաֆա նէգարէն , Աղա խանըն օղու Ալլ շահ , սապըգ Աճէմ շահընըն պէօլիւք քէրիմէսի իլէ էվէնմիւլ տիր :

— Հիւսպ օլունտուղունա նէգարէն , էկէրշի Լօնտրատա Ֆիրուիթ օլունան աիւտ խալիս սաթըլընգ լաղըմ կէլիւսէ , 13 պին ինէք տահա իլգթիգա իտէճէր իմիլ :

— Ճէնէրալ Կարիպալտի Լօնտրանըն միւթթէֆիգ ըէֆօրմ կիւրու հինին ըէյիսիլիի գապուլ իթմիլ տիր :

— Բուսիա օրտուսու 380 պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ օլունպ , պու սէնէ 800 պին նէֆէրէ պալիլ օլունշ տուր :

— Ոկոլտիանըն Եունայթըտ քրէզպիլթէրիան (երիցական) քիլիսէսի ճէօմաաթը պէյինտէ , պիր վագրթտան պէրու քիլիսէճէ այինլարընըն մուզիգա իլէ իճրա օլունմասը իտտաա օլունմագտա իտի իսէտէ , նիհայէթ գապուլ իթմէմէյէ գարար վէրմիլէր տիր :

— Ֆրանսանըն իլանէ մէմէքէթիտէ Ս . պատարագ վագթիտէ քիլիսէնին թա

վանը շէօքէրէք օն քիշի էօմիւլ , վէ 12 քիշի տախի բէք Ֆէնա տէրէճէտէ եալալանմըշ տըր :

— Պիոս Թ . Բաբա հապրէթլէրի կէլէն հաֆթա 73 եաշընա գատէմ պաօմըշ տըր , միւշարիլէյ հապրէթլէրի 1792 մայիս 13 տէ տիւննայէ կէլմիլ օլունպ , պու սէնէ յուսիս 16 սընտա Բօմա թախթընա ճիւլիւս իթմէսիլին 21 ինճի սէնէ սի օլունապ իմիլ :

— Լօնտրատա խրտմէթքեար գըզըն պիրիսի հանըմընա պիրագ կիւճէնտիլինտէն , խանէնիլ տէօրտիւնճիւ գաթըլ բէն , ճէրէսինտէն քէնտի քէնտուլի աշաղա աթարագ , անը վահտտէ վէֆաթ իթմիլ տիր :

— Չինտէն թրիէսթէ թարիգիլէ մայիս 9 տա քէշիտէ օլունան թէլէկրաֆշէօլլէ տէր . — « Նիէնֆէ քիւլի սէրկէրտէլէրիլէ պիլիքտէ Եանկիլըն շիմալ թարաֆընտա կէօրիւմիւլ օլունպ , պիր գալ քէօլէրինի թալան իտիպ աթէշէ վէրմիլ տիր » :

Բէքիտէ պիր պիւլիւք եանկըն վուգու պուլմուշ տուր :

— Ճարօնտան կէլէն խապէրլէրէ նէգարէն , Ֆրանսըլ պահիլիէ միւշիլի Սաա գաեա իթտիլի վիգիթաթընտան եինէ եագօ համաեա կէրի տէօնմիւլ տիր , միւշալ թիլէյ Ճարօնտալ թարաֆընտան բէք պիւտտէ իլթիֆաթլա գաղուլ օլունմուշ տուր :

ԷՃՁԱՅԻ ՆԱՐԻՑԻ

Իսթանպուլուն աթիգ Բուս իմէրաթօլարը ասընտա « Կրիկօրեանօս բիր » իւնվանի իլէ պիր նէվի բէք շէտիտ էճգայի նարիլէ իհտաա օլունարագ , էլէքթիք թէլի վաթթաթըլա բուի տէրեաաա պուլունան տիւշմէն տօնանմասընը աթէշլէրլէր իմիլ :

Իշ պու էճգայի նարիլէնին նէվէճ իլէ թէրթիլ օլունտուղունա տայիր քեաֆֆէյի զագէթալար ուղուն պօլլու լայիհալար եագըլշար իտի :

Պու տէֆա Մարսիլալը իւմ քիմեա էնիլ պիր զաթ ֆրանսանըն խօն շէհրի գագէթաթընա չու էճգայի նարիլէ հագընտա եագըլշ օլունղու շէյլէրէ նաղար օլունուր իսէ , ագըլըն խարիճիտէ տիր , վէ սահիլ իսէ , պօնտան պէօլլէ ինէլի թիւֆէնքէր վէ շէլիանիլի թօլար վէ զըրլու կէմիլէր հիլ պիր շէյ տէլիլ տիմէք տիր :

« Պին մէթրօ մէսաֆէտէ պուլունան 100 պին նէֆէրտէն միւրէթթէպ պիր օրտուսու պէշ տագըգա գարֆընտա ալէվ տէրեաթընա զարգ իտէպիլիւրիմ . էյէրշի տօնանմա զալղաթընա գալըր իսէ , պիր սանիլէ գարֆընտա կէմիլին կիւվէրթէսինէ ալէվ եաղարըրըմ վէ տիրէքլէրի եանմաեա պաշլաեղպ ալէվ անպարա թէէսիլ իթտիքտէ , իչինտէ պուլունանլար թըգնէֆէտէն պօղուլուրար : վէ պիր մէմէքէթի հիւսմ իլէ զապթ իթմէք լաղըմ կէլիլ իսէ , պիր գալ տագըգա գարֆընտա քիւլ ըլէրիան իտէրիմ , վէ էյէրշի սէօզ լիման իչին իսէ , շէհրիտէ թէր

սանէլիտէ պիր թօր աթըմը մանլիտէն էլտըրըմ շիտտէթիտէ եագար քիւլ իտէրիմ . իշթէ պէօլլէլէլէ գալղալարըն էօնիւ ալընըր , շիւնքի նէ մաղուպար , նէ զալիպլէրարթը կէրի ալտէթ իտէրլէր . պու գաթար տէօղլէրէ պայիս օլան Լուքսէմպուրկ գալէսինի իսթէրսէնիլ պիր շարեէք զարֆընտա եէր իլէ էէքսան իտէպիլիւրիմ , վէ իլգթիլարի հալտէ թէճրիւպէսինէտէ միւնաթաղըրմ տէմիլ տիր » :

Ի Լ Ս Ն

ՎԻԷՆՆԱ ԲԻԵԱՆԳՍՈՒԻ

Ավսթրիա տէվէթի Ֆէրիսէսի թալաֆընտան թէէմիլ օլունուլ , վիէննանըն քրէտիթ Անսթալտ նամ բիեանգօ պիլիթլէրի , Տէր-սէտտէթտէ Գուեուլմճու շարշըսընտա Գարամանը օլուն սօգաղընտա , նիւմէրօ 26 տիւքքեանաա Պաղտաալընտան Գուեուլմճու Միլիտի աղա եէտիլէ Ֆիրուիթ օլունուր , պէհէր պիլիթ պահապը 45 զուրուշ պէշիլք ագճէ իլէ :

Գազանաճագ նիւմէրօլար զիլլտէ պէեան օլունուր :

1 ինճի	250000	Ֆիօրին
2 ինճի	40000	"
3 իւնճի	20000	"
4 իւնճի	2 Ն	5000
5 ինճի	2	2500
6 ինճի	2	1500
7 ինճի	4	1000
8 ինճի	37	400
9 ունճու	1450	160

Մէզքիւր բիեանգօ իշ պու 1867 ալաֆրանկա յուլիս 1 տէ վիէննաա շէքիլէճէք օլունպ , խապէթ իթմէյէն նիւմէրօլարըն պաատհու հիւքմիւլ օլմաեաճագ տըր , Գազանաճագ նիւմէրօլար իշ պու զագէթա վասէթաթըլա պէհէմէհալ նէշու իլան օլունաճագ տըր :

Կէրէք Միաճան նամ զագէթանըն 32 նումէրօլու նիւսիլսինտէ վագը օլան իլանտէն անլաշլարընա , վէ կէրէք եէվմի մէպպուրտէ 1867 մայիս 27 թարիխի պիր պըթա իլանմալէ մաղիլնէ նէգարէն պու կիւնիլտէ էեաաթի նաստէ պաղը հիլիլի պիլիթլէր տալիլ կէօրիլէ կէլտիկիլտէն , պու կիւլիլտէն մէզքիւր պիլիթլէր Ֆարգու թէլմիլ օլունմագ իւզրէ , մէրգուլ Միլիտի աղա Պաղտաալընտան Ֆիրուիթ իտէճէլի պիլիթլէր իուսուսու մէզքիւր իչին անճագ եաթտըրմըշ օլունղու , վէ « Մ . Պաղտաալընտան 1867 մայիս 30 իպարտիսի միւնտէրիճ միւհրի իլէ գահրէքի թէմիլ գըլընաճագլար տըր » :

ՍԱՆԿ ԴԱՅԵՍԱ
ԴԱՐԱՊԵՏ Ե. ՓԱՆՈՅԵՆ
ԼԵՎՈՆԱ ԼԵՐԱՆԵՐ ՔԱՌԱՆԵՐՈՒՄ
ՎԵՐՈՒՄ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ 1870